MOVING FORWARD TOGETHER

INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

ATLAS NETWORK

INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH AND POLICY CONSULTING

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
з 1 грудня по 31 грудня 2023 року

Випуск № 84
Лютий 2024

Шановні читачі!

Перед Вами черговий випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні», продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, який публікується за підтримки Європейського союзу, МФ "Відродження" та ATLAS Network у рамках проекту "Підтримка громадської ініціативи "За чесну та прозору митницю". Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно стану реалізації митної реформи та впровадження заходів сприяння міжнародній торгівлі в Україні. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: customs@ier.kyiv.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності..... 4

Парламент криміналізував товарну контрабанду..... 4

Уряд продовжив дію заборони на ввезення товарів походженням з росії..... 5

Час проходження військової служби посадовими особами митних органів в особливий період зараховуватиметься до строку перебування в спеціальному званні..... 5

Уряд затвердив переліки товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік..... 5

Затверджено план заходів щодо реалізації Стратегії інтегрованого управління кордонами 6

Уряд затвердив Національну стратегію доходів до 2030 року 7

Проекти нормативно-правових актів..... 9

Пропонується оновити Податковий кодекс України 9

Новини..... 10

Уряд затвердив рішення про припинення дії Угоди між Україною і Білорусією про вільну торгівлю 10

Держмитслужба розпочала пілотний проєкт щодо здійснення постмитного контролю.....10

20-те підприємство в Україні отримало статус АЕО..... 11

Парламент криміналізував товарну контрабанду

Закон України від 9 грудня 2023 року № 3513-IX «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів»

Парламент запровадив кримінальну відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України.

Нагадаємо, що у 2012 році відбулася декриміналізації товарної контрабанди в Україні. Кримінально караним залишилося незаконне переміщення через митний кордон України культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев та лісоматеріалів необроблених. У свою чергу, незаконне переміщення через митний кордон України інших товарів стало провиною відповідно до норм Митного кодексу України.

З 2012 року лунали постійні заклики щодо криміналізації так званої товарної контрабанди і повернення норм Кримінального кодексу в редакції до 2012 року.

З ухваленням цього закону парламент припинив дискусії з цього питання. Відповідно до норм ухваленого закону:

- порушення митних правил здійснене в значному і великому розмірі, що до цього часу підпадали під дію норм Митного кодексу України як адміністративна провина, віднесено до кримінального злочину – контрабанди;
- посилено відповідальність за контрабанду підакцизних товарів із більш суворими санкціями;
- недостовірне декларування товарів прирівняли до переміщення через митний кордон України предметів контрабанди з приховуванням від митного контролю, тобто до контрабанди;
- передбачили низку кваліфікуючих ознак контрабанди;

Норми про криміналізацію контрабанди товарів наберуть чинності з 1 липня 2024 року. Під контрабанду товарів підпадатимуть дії, спрямовані на переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю товарів (крім підакцизних товарів та електричної енергії), вчинені в значному розмірі. Зокрема, нормами закону передбачено кримінальну відповідальність за товарну контрабанду вартістю від 7,57 до 15,14 млн грн у вигляді штрафу від 170 до 425 тис грн, а вартістю понад 15,14 млн грн - відповідальність від штрафу в 850 тис грн до позбавлення волі на 11 років з конфіскацією майна. Для підакцизних товарів вартістю від 1,136 до 2,271 млн грн діятиме санкція від 340 тис грн штрафу до 6-ти років позбавлення волі, а вартістю понад 2,271 млн грн - від 1,275 млн грн штрафу до 12-ти років в’язниці з конфіскацією майна.

Важливою є норма, яка описує ознаки переміщення через митний кордон України предметів

контрабанди з приховуванням від митного контролю. Під цим законодавець розуміє умисне переміщення предметів контрабанди з використанням спеціально виготовлених схованок та інших засобів чи способів, що утруднюють їх виявлення, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням до митного органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять завідомо неправдиві відомості, що підлягають обов'язковому декларуванню відповідно до законодавства з питань митної справи, та якщо зазначені документи та відомості необхідні для визначення розміру належних до сплати митних платежів та/або для підтвердження дотримання встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення товарів через митний кордон України.

Джерело: http://surl.li/qdfop

Уряд продовжив дію заборони на ввезення товарів походженням з росії

Постанова Кабінету Міністрів України № 1356 від 22 грудня 2023 року «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1147»

Уряд продовжив дію заборони на ввезення товарів походженням з росії (згідно з переліком) до 31 грудня 2024 року. Відповідна заборона була запроваджена наприкінці 2015 року у відповідь на аналогічні дії росії щодо товарів українського походження.

Джерело: http://surl.li/qdfpj

Час проходження військової служби посадовими особами митних органів в особливий період зараховуватиметься до строку перебування в спеціальному званні

Постанова Кабінету Міністрів України № 1378 від 27 грудня 2023 року «Про внесення зміни до пункту 3 Порядку присвоєння спеціальних звань посадовим особам митних органів»

Згідно з урядовим рішенням період проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період посадовими особами митних органів буде зараховуватися до строку перебування в спеціальному званні.

Це позитивно вплине на рівень матеріального забезпечення та статус працівників митних органів, що призвали до лав збройних сил в особливий період, а також буде справедливим щодо призваних працівників митних органів.

Джерело: http://surl.li/qeuvw

Уряд затвердив переліки товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік

Постанова Кабінету Міністрів України № 1302 від 27 грудня 2023 року «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік»

Уряд оновив щорічну постанову, якою щорічно затверджує відповідні переліки товарів, експорт та імпорт яких регулюється шляхом запровадження квот та/або ліцензій.

Зокрема, затверджено:

1. Обсяг квот товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню. До цих товарів, зокрема, віднесено: сіль, придатну для споживання людьми; вугілля кам'яне, антрацит; природний газ українського походження; деревину паливну; срібло; золото, відходи або брухт дорогоцінних металів; мазут; коксівне вугілля (тільки марки "К").

При цьому, уряд встановив експортні квоти на дві товарні позиції:

- коксівне вугілля марки «К» у розмірі 900 тис. тонн на рік;
- рідке паливо (мазут) у розмірі 540 тис. тонн на рік;

2. Перелік контрольованих речовин (озоноруйнівних речовин та фторованих парникових газів), експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню згідно з додатками 2 та 3;

3. Перелік товарів (аграрної продукції), експорт яких підлягає ліцензуванню згідно з додатком 4. До таких товарів, зокрема, віднесли пшеницю і меслин, жито, ячмінь, овес, кукурудзу, соєві боби, насіння ріпаку або кользи, насіння соняшнику, олію соєву, олію соняшникову, сафлорову або бавовняну та олію ріпакову.

Цей інструмент дозволяє контролювати експорт значущих товарів і оперативно реагувати на економічну та безпекову ситуацію в країні шляхом обмеження вивезення стратегічної продукції, важливої для національної безпеки країни.

Джерело: http://surl.li/qeuwe

Затверджено план заходів щодо реалізації Стратегії інтегрованого управління кордонами

Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1196 р від 22 грудня 2024 року «Про затвердження плану заходів на 2023 - 2025 роки щодо реалізації Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року»

Уряд затвердив план заходів на 2023 - 2025 роки щодо реалізації Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року.

Стратегію було схвалено 24 липня 2019 року і розраховано на період до 2025 року.

Інтегроване управління кордонами - це скоординована діяльність компетентних державних органів України та військових формувань, спрямована на створення та підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки і збереженням відкритості державного кордону України для законного транскордонного співробітництва, а також для осіб, які подорожують.

Стратегія визначає основні напрями системного формування державної політики розвитку та ефективного управління державним кордоном України на період до 2025 року. Метою Стратегії є забезпечення розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародної торгівлі, сприяння пере-

міщенню осіб і товарів через державний кордон України та належна його захищеність. Вона спрямована на запровадження ефективних інструментів співпраці та координації на внутрішньовідомчому, міжвідомчому, міжнародному рівнях, а також з приватним сектором.

Заходи плану реалізації Стратегії спрямовані на виконання 9-ти стратегічних цілей, кожний захід містить індикатор виконання, терміни виконання з відповідними індикаторами та відповідних виконавців – органи державної влади.

Джерело: http://surl.li/qeuwn

Уряд затвердив Національну стратегію доходів до 2030 року

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1218-р «Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року»

Національна стратегія доходів України - це дорожня карта реформування податкової та митної систем до 2030 року, а також удосконалення процедур податкового та митного адміністрування, яка необхідна для забезпечення потенціалу задоволення фіскальних потреб у середньостроковій перспективі. Вона спрямована на підтримку економічного зростання через зменшення нерівності та неефективності в політиці та адмініструванні доходів.

Національна стратегія містить перелік основних реформ, зокрема в митній сфері. Це викладено у вигляді стратегічних цілей та заходів з їх реалізації.

У митній сфері це:

- посилення антикорупційних заходів та підвищення довіри до митних органів;
- підтримка та співпраця з бізнесом;
- розвиток міжнародного митного співробітництва;
- інституційний розвиток митних органів;
- розвиток IT та забезпечення технічними засобами митного контролю;
- гармонізація митного законодавства України із законодавством ЄС;
- розбудова правоохоронної функції митних органів.

Наведені цілі реалізуються через низку відповідних заходів.

Основою реформування митної системи є європейська інтеграція. Зокрема, очікується, що Україна імплементує Митний кодекс ЄС. Також планується пройти оцінку відповідності вітчизняного митного законодавства до законодавства ЄС та отримати відповідний висновок Європейської Комісії.

Передбачено й антикорупційні заходи. Зокрема, пропонується запровадити атестацію митників та їх систематичну перевірку на доброчесність (за допомогою поліграфа). Працівники пунктів пропуску носитимуть натільні камери для унеможливлення отримання хабарів.

Крім цього, передбачається надання підрозділам внутрішньої безпеки митниці повноважень проводити оперативно-розшукову діяльність. Також оперативно-розшукову діяльність зможуть проводити митні органи – у контексті

розслідування випадків контрабанди.

В економічній площині уряд має намір посилити контроль за правомірністю застосування звільнень від сплати митних платежів. Пільгове митне оподаткування планують гармонізувати з нормами ЄС. Також планується відновити проведення документальних перевірок на митниці.

Разом зі збільшенням повноважень митників уряд планує створити спеціальний підрозділ, який буде реагувати на звернення громадян та бізнесу (HelpDesk). Зловживання на митниці планують зменшити, зокрема через запровадження єдиного підходу до митного оформлення товарів. Серед інших пропозицій у контексті реформи митниці, які планує реалізувати уряд у наступні шість років, є:

- налагодження обміну попередньою митною інформацією з іншими країнами;
- розвиток спільного контролю на пунктах пропуску;
- підвищення зарплат митників до ринкового рівня, запровадження нової системи KPI для митників та IT-систем для моніторингу їх виконання;
- розвиток IT-рішень на митниці, зокрема стандартизація та уніфікація систем митного оформлення;
- оснащення пунктів пропуску сучасними технічними засобами.

Джерело: http://surl.li/qeuwr

Пропонується оновити Податковий

кодекс України

Проєкт Закону України (реєстр. номер 10321 від 21.12.2023 року) «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо приведення деяких норм у відповідність із Законом України "Про Митний тариф України" та уточнення окремих положень»

Дата реєстрації: 21 грудня 2023 року

Ініціатор: Народні депутати України

Проєкт закону спрямований на внесення технічних змін у Податковий кодекс України, якими усувається невідповідність у кодуванні товарів для уникнення ускладнень під час адміністрування податку на додану вартість, акцизного податку, податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб.

Крім того, проєктом передбачається заміна термінології: поняття «основні фонди» поняттям «основні засоби»; поняття «статутний фонд» поняттям «статутний капітал»; заміни слів «реабілітаційна установа» словами «реабілітаційний заклад» задля зрозумілого та однозначного трактування норм права. Також виключено з переліку ставок із податку на прибуток підприємств, які застосовуються до доходів нерезидентів, ставку 20%, яка застосовувалася до доходів нерезидентів за виробництво та/або розповсюдження реклами, у зв'язку із винятком 2 з Кодексу положення щодо оподаткування таких доходів.

Також уточнюються положення щодо підакцизних товарів.

Джерело: http://surl.li/qeuww

Уряд затвердив рішення про припинення дії Угоди між Україною і Білорусією про вільну торгівлю

Кабінет Міністрів України схвалив законопроєкт про припинення дії Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про вільну торгівлю та протоколів до неї.

Відповідне рішення ще має схвалити Верховна Рада України.

Джерело: http://surl.li/qeuxj

Держмитслужба розпочала пілотний проєкт щодо здійснення постмитного контролю

Держмитслужба почала реалізацію пілотного проєкту щодо здійснення постмитного контролю як однієї із форм контролю, визначеною статтею 336 Митного кодексу України. Мета проєкту - практична реалізація положень статті 337-1 МКУ.

Проведення постмитного контролю полягає в перевірці інформації, зазначеної в митній декларації, та поданих документів.

Основними напрямами здійснення постмитного контролю є:

- контроль за правильністю визначення бази оподаткування;
- контроль за правильністю класифікації товарів згідно з УКТЗЕД;
- контроль за визначенням країни походження товарів;
- контроль за наданням пільг в оподаткуванні, повнотою та своєчасністю сплати митних платежів;
- контроль за достовірністю декларування вагових, кількісних та якісних показників, технічних та фізико-хімічних характеристик товарів, що впливають на рівень оподаткування;
- контроль за дотриманням визначених МКУ вимог митних режимів;
- контроль за дотриманням суб'єктами ЗЕД положень законодавства з питань нетарифного регулювання.

Постмитний контроль не проводиться щодо всіх митних оформлень.

Проведення постмитного контролю конкретних митних оформлень здійснюється митницею за результатами застосування системи управління ризиками. Також здійснення постмитного контролю можливе лише щодо митних декларацій, оформлення яких завершено не пізніше ніж за 30 календарних днів до початку здійснення постмитного контролю.

Під час проведення постмитного контролю митниця, яка здійснила митне оформлення товару,

може запитати документи, які не подавались до митного оформлення, але містять відомості, що дозволяють перевірити заявлені в митній декларації дані.

Постмитний контроль не є документальною перевіркою дотримання вимог законодавства України з питань митної справи. Податкові повідомлення-рішення за результатами проведення постмитного контролю не виносяться.

Водночас, результати постмитного контролю враховуються системою управління ризиками та під час відбору підприємств для проведення документальних перевірок у подальшому.

У разі виявлення помилок та/або невідповідності в даних, митниця інформує декларанта про такі невідповідності.

Джерело: http://surl.li/qeuxp

20-те підприємство в Україні отримало статус АЕО

Держмитслужба надала 20-ий сертифікат про статус Авторизованого економічного оператора (АЕО) підприємству ТОВ "Бюро Вин" (засновник мережі Goodwine).

АЕО – це особливий статус, який засвідчує високий ступінь довіри митниці до суб'єкта господарювання та надає йому можливість користуватися перевагами та спрощеннями при митному оформленні, як, наприклад, зниження рівня ризику щодо переміщуваних товарів; першочерговість виконання митних формальностей; випуск товарів за місцезнаходженням підприємства; спрощена процедура декларування тощо.

Визнання статусу АЕО українських компаній митними органами інших країн, зокрема ЄС (після укладання відповідних двосторонніх договорів про взаємне визнання), означатиме, що, наприклад, країни ЄС у такому випадку мають довіряти українським АЕО компаніям як і європейським компаніям, а, відповідно, обсяг заходів контролю щодо товарів, які ввозяться українськими АЕО до ЄС, зменшиться.

Джерело: http://surl.li/qeuxt

“Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій у рамках проекту “Діалог зі сприяння торгівлі”, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду “Відродження”.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попереднього і публікується в рамках проєкту **“Підтримка громадської Ініціативи “За чесну та прозору митницю”**, який реалізується за підтримки Європейського союзу, Міжнародного фонду “Відродження” та ATLAS Network і є моніторингом реалізації митної реформи та заходів зі сприяння міжнародній торгівлі.

Публікація складається з трьох частин:

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проекти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. “Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі і можуть безпосередньо впливати на суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо робити аналіз проектів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня.

ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу. ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства.

Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

Застереження

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Європейського Союзу, Міжнародного фонду “Відродження”, ATLAS Network та (або) Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.